

Fitxa 23: Eros i Psique

1. Catalogació

Títol: Eros i Psique. Autor: Antonio Canova.

Cronologia: 1787-1793.

Lloc: Museu del Louvre,
París.

Estil: Neoclassicisme

Mètode: Traient

Materials: Marbre blanc

Tècnica: Talla

Formes: Escultura exempta

Tipologia: En grup

Cromatisme: Monocroma

Acabat: Superfície llisa,
fina i polida

Dimensions: 1,55 m x 1,68 m

Tema: Psique era una noia de extraordinària bellesa de la que s'enamorà Eros, la personificació mitològica de l'amor. La noia va caure dormida quan va destapar el càntir que havia de donar a Venus per encàrrec de Prosèrpina i no es va despertar fins que Eros la besà.

2. Anàlisi formal

Composició

L'escultura té una articulació centrípeta. La línia compositiva és una "X", formada per les línies convergents de les ales de Eros i les cames de tots dos. Els dos caps queden emmarcats entre els braços creant un centre d'atenció principal. La postura de les mans i dels braços remarca el caràcter eròtic de l'obra. Ell li agafa el pit mentre que ella passa les mans pel darrere del cap. La

postura subratlla l'apropament, la confluència dels dos cossos i ens aporta moviment. La composició en espiral accentua la unió de les figures.

L'objectiu d'A. Canova era donar moviment a la matèria inerta.

L'anatomia de la noia és molt femenina mentre que la del noi no està molt marcada. No hi ha cap arruga als cossos i les proporcions són reals.

La llum: La llum és interna, sorgeix de la matèria, i rellisca arreu. A. Canova treballa amb marbre blanc i l'afina amb pedra volcànica, calç i de vegades àcid, que fa lluir la superfície com si fos pell real, això fa que la llum sigui clara i forta, rellisqui per tota l'escultura i provoqui un difuminat dolç i suau ("sfumato" en italià).

Ritme

El ritme és l'equilibri inestable, perquè els cossos adopten una postura forçada. Psique agafa el cap de Eros de manera fantasiosa, rodejant-lo amb els braços però en realitat no s'hi recolza.

Temps

La representació del mite és anecdòtica perquè representa un instant inestable però l'obra vol representar una imatge universal i atemporal de l'amor en les dues vessants: tendresa i desig.

Estil

L'estil és el neoclàssic. A. Canova és la figura central de l'escultura neoclàssica que als ss. XVIII-XIX pretén reproduir l'escultura clàssica greco-romana, lògicament sobretot grega, a partir d'estudis teòrics (J. Winckelmann) que no sempre eren correctes, per exemple es pensava que les escultures eren monocromes (cosa que no és certa). També convé destacar: els estudis arqueològics (Herculano), el pensament racional de la Il·lustració i l'aparició de l'Acadèmia.

Les característiques de l'estil són:

- Ideal de bellesa
- Interès per la figura humana
- Puresa de la línia

- Interès pel sentiment
- Claredat compositiva
- Utilització de materials nobles

- *Models i influències*: A. Canova arriba al classicisme des d'una formació barroca i configura un estil de gran senzillesa racional; encara que se li ha retret que no acabés de desenvolupar un estil plenament personal i que les seves obres no semblessin fetes pel mateix artista.

Hi trobem influències per tant del barroc (Bernini) i del romanticisme i, més enllà, del gran Fídies (època clàssica).

Conseqüents: A. Canova va tenir una forta influència en la cort de Napoleó i per tant en els valors que difongué la Revolució francesa per tota Europa. No obstant se l'acusa de molta perfecció formal però de resultar academicista, fred... Adquireixen importància les Acadèmies on els artistes aprenien i desenvolupaven les seves habilitats, però crearà una dictadura perquè els artistes no podien mostrar les seves idees.

3. Interpretació

Contingut i significació

La iconografia parteix de la mitologia, concretament del mite d'Eros i Psique, a través de la font literària: "L'ase d'or", del romà Apuleu. En aquest conte s'explica que Psique, filla d'un rei asiàtic, era coneguda per la seva gran bellesa i el seu caràcter capritxós i insociable. Eros s'enamora d'ella i per conquerir-la li regala un palau. Ella vol saber qui és qui li regala aquell palau i un dia va descobrir el jove déu mirant-la mentre dormia, i Psique espantada pel caràcter diví del seu pretendent li aboca cera a la cara, fet que fa que Eros marxi enfadat i ella intenti suïcidar-se sense èxit. Psique va a veure a l'oracle de la deessa Venus, que la castiga fent-la complir tres ordres. L'última consistia a recollir de Prosèrpina un cànir que contenia el secret de la bellesa i portar-lo sense obrir-lo a Venus, la curiositat fa que un cop el tingui l'obri i que caigui en un son profund del que no es despertaria fins que Eros la va besés.

L'escultura representa aquest moment i simbolitza l'amor i la passió carnal. Reflecteix també l'interès de Canova per la figura i els sentiments humans,

mostra, a més, la influència del classicisme i l'admiració que despertava al segle XVIII, en concret, s'inspira en una pintura d'Herculà.

- *Encàrrec i recepció*: Va ser encarregada per Lord Lawdor (coronel anglès) però poc després va ser robada per Muret, un dels homes de confiança de Napoleó. Quan l'emperador va veure l'obra va quedar sorprès i va decidir tutelar l'artista

Funció

La funció és decorativa pensada per ennoblir qualsevol estança, representativa de l'amor i de la passió carnal, lúdica pel plaer que comporta la seva observació, i didàctica perquè explica el mite esmentat.

Explicacions

Durant el segle XVIII (1789), es va produir la Revolució Francesa, que marca la fi de l'Antic Règim i l'inici del Món Contemporani.

A l'Antic règim hi havia monarquia absoluta, a França decapiten el rei i neix una república constitucional i democràtica que proclama els Drets de l'home, i d'acord amb les idees dels filòsofs il·lustrats estableix la sobirania nacional (Rousseau), la divisió de poders, (Montesquieu), l'imperi de la llei i la tolerància religiosa (Voltaire). Es posen les bases de la democràcia moderna.

Societat: es posa d'una societat estamental a una de classes socials. La primera era tancada en grups definits per naixement: privilegiats, no privilegiats. Dintre dels privilegiats trobem: la noblesa i el clergat que posseïen la terra, el dret, lleis especials ... Dins dels no privilegiats trobem els pagesos i la burgesia. Aquesta última s'enriqueix i força el pas a una societat de classes, oberta, definida segons la possessió del capital.

Economia: Segueix sent de base fonamentalment agrària, però ja s'inicia a la Gran Bretanya la Revolució Industrial a partir de noves fonts d'energia (carbó), la mecanització de la producció (tèxtil), el sistema fabril, etc.

Cultura: La Il·lustració s'identifica amb el triomf de la raó, amb l'ideal neoclàssic; tota Europa es queda admirada amb els descobriments arqueològics de les ciutats de Pompeia i Herculà, soterrades per les cendres de l'erupció del Vesuvi, que ara apareixen intactes i demostren l'alt grau de civilització que havien aconseguit els romans molt abans.

4.Conclusió

Eros i Psique és una obra escultòrica d'Antoni Cadova, d'estil neoclàssic i de l'any 1789 aproximadament.

1. La composició es basa en una "X", és centrípeta.
2. Les postures subratllen la passió i l'erotisme.
3. Converteix l'anècdota d'un petó en una imatge universal de l'amor.
4. L'acabat dona una gran perfecció a l'obra.